

ASiantuntijalausunto Jätelakiasiaassa HE 103/2024 vp

Uudistus tuo toivottua selkeyttä jätehuollon järjestämisvastuuseen yksityisen ja julkisen sektorin välillä, edistää kierrätystä sekä parantaa yksityisen jätehuoltosektorin toimintaedellytyksiä.

1. Selkeämpi vastuunjako vähentää tulkintaerimielisyyksiä ja keventää hallinnollista taakkaa

Kuntavastuun määrittelyn osalta on tärkeää, että epäselviä tulkintoja aiheuttanut termi *asumisessa syntyvät jäte* muutetaan *kotitalousjätteeksi*. Samalla selkeytetään, että sotesektori laajasti, vankilat, armeijan kasarmit ja muu vastaava laitosasuminen rajattaisiin erillisellä maininnalla kuntavastuun ulkopuolelle.

Roolien tarkka määrittely on tärkeää siksi, että ne muodostavat julkiselle sektorille lakiin perustuvia yksinoikeuksia. Kuntavastuun piiriin kuuluvilta asiakkailta viedään mahdollisuus määrittää ja kilpailuttaa jätehuoltoon ja kierrätykseen liittyvät palvelut.

2. Uudistuksella vauhditetaan kierrätystä sotesektorilla, varuskunnissa, vankiloissa ja laitoksissa.

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste on Suomessa jämähtänyt 40 %:n tasolle. EU on käynnistänyt rikkomusmenettelyn Suomea kohtaan kierrätystavoitteiden alittamisesta sekä varhaisvaroitusmenettelyn tulevien tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi. Jätteen lajittelu ei ole kehittynyt odotusten mukaisesti, jolloin materiaalit ohjautuvat kunnallisiin jätevoimalaitoksiin uudelleenkäytön sijaan.

Suomessa haasteita on erityisesti kuntavastuun piirissä olevissa sektoreissa, jonka piirissä on noin 70 % yhdyskuntajätteistä. L&T:n datan mukaan yritysten kierrätysaste oli vuonna 2023 tasolle 64 % eli jo lähes vuoden 2035 tavoitetasolla.

Markkinoiden avaaminen edistää yhdyskunta- ja pakkausjätteiden kierrätyksen kehittymistä. Yksityinen sektori kykenee tarjoamaan ihan eri tasolla tukea, raportointia, valmennusta ja koulutusta materiaalien lajitteluun sekä räätälöimään palvelua asiakas- ja kohdekohtaisesti. Tämä ei ole mahdollista standardoidussa julkisessa urakassa, jossa keskitytään reitillä olevien astioiden tyhjentämiseen mahdollisimman tehokkaasti.

L&T olisi toivonut, että myös kuntien hallinto- ja palvelutoiminnalle olisi annettu mahdollisuus kilpailuttaa jätehuolto- ja kierrätyspalvelunsa hallitusohjelman mukaisesti. Kouluissa, päiväkodeissa ja virastoissa voitaisiin päästä oikealla ohjauksella ja palvelumitoituksella samoihin kierrätysasteisiin kuin yksityisellä sektorilla.

3. Uudistuksella parannetaan jätealan yritysten toimintaedellytyksiä.

Edellinen hallitus toteutti jätehuoltosektorilla uudistuksia, joissa kuntien jätehuoltovastuuta vahvistettiin ja laajennettiin myös pakkausten tuottajavastuuseen. Muutoksella heikennettiin jätealan toimijoiden toimintaedellytyksiä merkittävästi. Tulevien vuosien aikana noin 100 miljoonan euron arvoinen liiketoiminta siirtyy julkisen sektorin kontrolliin.

Kun entistä suurempi osa yhdyskuntajätemarkkinoista siirtyy julkiseen kilpailutukseen, erityisesti pienten ja paikallisten toimijoiden liiketoiminnan jatkuvuus riippuu siitä, miten ne menestyvät tulevissa kilpailutuksissa. Vain suurimmissa kaupungeissa jätealan toimija pystyy toimimaan pelkästään vapaalla sektorilla ilman kuntaurakoita. Tämän vuoksi tällä uudistuksella edistetään ja elvytetään erityisesti paikallisia ja alueellisia markkinoita toimijoille, jotka eivät ole pärjänneet kuntaurakoissa.

4. Hallitusohjelman toimeenpano on kriittistä kiertotalouden kehittymisen kannalta.

Kierrätyssektorin rooli kiertotaloudessa ja vihreässä siirtymässä on aivan keskeinen. Talouden muutos voidaan saavuttaa panostamalla uusiin teknologioihin, liiketoimintaratkaisuihin ja innovaatioihin, jotka voivat syntyä vain markkinalähtöisesti. Julkisen sektorin rooli tässä muutoksessa on raivata esteet ja pullonkaulat uusilta kiertotalouden ekosysteemiratkaisuilta sekä luoda ohjauskeinojen kautta kannusteet vauhdittamaan muutosta ja uusia markkinoita.

Hallitusohjelman kiertotaloutta edistävät uudistukset on tarkoitus toteuttaa 3. aallossa. Toteutuessaan ne vahvistavat kiertotalouden toimintaedellytyksiä ja omalta osaltaan auttavat toteuttamaan kunnianhimoisia ilmasto- ja luontopolitiikkaa, samalla kun ne vahvistavat suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja markkina-asemaa.

Jorma Mikkonen

Yhteiskuntasuhdejohtaja

Lassila & Tikanoja Oyj

jorma.mikkonen@lassila-tikanoja.fi

puh. 0500 453454